

Dežo

Sedíme v útulné hospůdce na starém Žižkově a popíjíme pivko. Dežo a já. Dežo, opálený a urostlý padesátník s kučeravými černými vlasy a já, plnoštíhlý, šedivý a poloplešatý penzista. Já jsem na Žižkově bytem, Dežova rodina obývá Žižkov od nepaměti. Známe se již nějakou dobu, jsme přátelé, občas spolu popíjíme a přitom vášnivě a rádi filozofujeme.

Dežo byl od pána Boha obdařen tím, čemu se říká zdravý selský rozum. A to dokonce v takové míře, že milý pánbůh tím Dežovi docela pěkně zavařil. Po velice úspěšném absolvování povinné školní docházky naléhali pedagogové na Dežu, aby pokračoval ve studiu na některém žižkovském gymnáziu. To Deža upřímně vyděsilo. S pedagogy by si sice ještě poradil, ale k naléhání se přidala i Dežova rodina, kterou až eroticky vzrušovala představa, že by mohla mít ve svém středu jednou možná i bakaláře, magistra, inženýra anebo, pánbůh nás netrestej, dokonce doktora! Deža zachránil až patriarcha Laco, jehož slovo bylo pro rodinný klan zákonem. Ten, vida utrpení mladého Deža, kategoricky prohlásil, že další studium je zbytečnou ztrátou času a že Deža nejlépe vyučí sám život. A tak Dežo získal klid a zároveň toho nejlepšího učitele.

Já sám jsem takové štěstí jako Dežo neměl. Pod tlakem okolností jsem byl donucen vystudovat matematiku na příslušné fakultě University Karlovy v Praze. Vzhledem k tomu, že jsem studia dokončil ještě v éře hlubokého socialismu, mohl jsem si magisterský titul dodatečně dokoupit za 300 Kč až v době po sametové revoluci. Vynaložená finanční částka se dala ze starobního důchodu bez vážnějších problémů ušetřit. Já si titul nepožíval z ješitnosti, stejně jej většinou nepoužívám, zjistil jsem však, že je daleko příjemnější, když se vás vrchní sestra v nemocnici ráno po klystýrech zeptá: „Tak jak jste se dnes vyspal, pane magistře?“ , místo dříve obvyklého: „Dědo, tak kam jste si dneska zase zašantročil ty svoje bačkory?!“

Dežo o mých studiích věděl a mělo to své výhody. Při našich vzrušených filozofických debatách mě proto z hlediska intelektuální úrovně považoval za skoro rovnocenného partnera a někdy přikládal mým úvahám i určitou váhu. Intenzita a intelektuální úroveň našich debat úměrně vzrůstala s počtem čárek na našich pivních táccích. Dežo si k pivkům přidával i malé rumy a tak je přirozené, že měl v naší debatě hlavní slovo.

Dnešní hlavní téma našich filozofických úvah je politické. Zamýšlíme se obecně nad vztahem vládnoucích a ovládaných v celé historii lidstva. V detailu se ale soustřeďujeme hlavně na dobu dnešní a přednostně pak na přínos jednotlivých státníků pro rozvoj naší milované vlasti.

S historií se Dežo vypořádal velice rychle. Zdůraznil, že v tomto ohledu souhlasí bezvýhradně s patriarchou, který měl údajně prohlásit:

Vrchnost vždycky byla a bude! Jinak by nebyl pořádek! A vrchnost je nutné poslouchat. Jinak by byl všude bordel! Takže, koukejte poslouchat! *A basta!* Anebo *basa*, to v opačném případě!

Pokud se Dežo oháněl patriarchou, nemělo cenu s ním diskutovat. A navíc jsem si nebyl se svými případnými protiargumenty tak zcela jistý. Třeba má nakonec patriarcha pravdu.

Dežo samozřejmě také nepředpokládá, že bych se odvážil oponovat patriarchovi a se svými úvahami se bleskově posunuje do dnešní doby.

Gadžo, abych ti řekl pravdu, já měl všechny ty naše prezidenty docela rád. Akorát si již většinou nepamatuji, jak se jmenovali. Tedy ne, že bych jim nemohl přijít na jméno, ale víš, kolik jmen důležitějších lidí si já musím pamatovat? A navíc jsem

některým prezidentům tak zcela nerozuměl. Například těm, kteří prohlašovali, že v naší zemi vládne *pracující* lid. Tak kdo tedy vládl? Prezident nebo *pracující* lid? Mne se, samozřejmě, netýkal ani ten druhý případ, o vládnutí jsem taky nestál a tak jsem to časem hodil za hlavu. Opravdu moc se mi ale líbil jeden z posledních našich prezidentů, byl to ten, co se vypracoval z humoristy až na hrad. Jen tak pro sebe jsem mu říkal Šprýmař. Měl takovou humornou hlášku, často ji opakoval a bavil tím lidi. Když jsme tu hlášku slyšeli poprvé, tak se u nás doma válela smíchy celá rodina. Protože on to uměl tak fantasticky podat a tvářil se u toho jako by skutečně věřil tomu, co říká. Pár lidí mu to dokonce zbaštilo.

V tu chvíli začínám mít nepříjemné podezření a pro jistotu vyzvídám: Dežo a jak zní ta humorná hláška? Tak to vím, gadžo, docela přesně. Představ si, on tvrdil, že „*pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí*“ ! Prima hlod, co? Zvlášť když to přesvědčivě podáš ...

To už jsem nevydržel a zuřivě jsem vyletěl: Dežo, zavři tu svou nevymáchanou tlamu. Pan prezident to samozřejmě myslel zcela vážně, bylo to jeho životní krédo! A lidi ho proto milovali! Jen pro pořádek, nebyl to žádný humorista, ale byl to dramatik a spisovatel ! A byl naším prvním prezidentem po sametové revoluci !

Po tomto emočním výbuchu jsem se vyčerpaně sesunul na židli. A bez jediného slova jsem tupě hleděl před sebe, oči plné výčitek.

Deža moje reakce skutečně vylekala. Asi mě má opravdu rád a tak si mě chtěl udobřit:

Poslyš, gadžo! Zadíval se na mne soucitně a s pochopením. Přece se nebudeme kvůli takovým prkotinám škorpit. Třeba bys mohl mít i pravdu. My se ale stejně řídíme heslem nebo jak ty tomu říkáš, životním krédem, úplně jiného našeho prezidenta. Mám dojem, že to byl náš vůbec první prezident a lidi ho také milovali. Dokonce ho důvěrně označovali za svého tatíčka.

Samozřejmě vím o koho a o co se asi jedná, ale jsem předchozími událostmi tak zpitomělý, že opět strkám hlavu dobrovolně do oprátky. Tak mi tedy, můj milý Dežo, řekni o jaké že to životní krédo tu běží ?!

Gadžo, rád ti to řeknu. Pan prezident razil sympatické heslo „*Nebát se a nakrást!*“ Nám všem a dokonce i patriarchovi se to heslo moc líbí.

Proboha, Dežo, co to zase meleš ?! To heslo našeho prezidenta Osvoboditele přece zní „*Nebát se a nekrást!*“ Jsem šokován a zdrcen Dežovou interpretací historických fakt a v zoufalství a opilosti bezmocně tluču hlavou do stolu.

Promiň, gadžo, ale tentokrát s tebou nemohu ani při nejlepší vůli souhlasit. Ta tvoje formulace v podstatě nic nového neříká a ani k ničemu užitečnému nenabádá. Zdáš se mi být trochu pomýlený a jsem přesvědčený, že i většina bílých gadžů by souhlasila se mnou. A dovolím si ti připomenout dobu krátce po té tvé sametové revoluci. Ti naši spoluobčané, kteří brali vážně hlášku prezidenta Šprýmaře a kteří uvěřili tvé formulaci hesla tatíčka Osvoboditele, tak tito spoluobčané jsou dnes často na podpoře a postávají na pracovních úřadech, zatímco ti druzí, nebojácní a se schopností logicky uvažovat, jsou převážně v balíku a dávno za vodou.

Jsem nešťastný. Kde se v Dežovi bere ta jeho zvrácená logika? Dežo sice nemá vysokoškolské vzdělání, ale uvědomuji si, že Dežův učitel byl sám Život. Co když má Dežo přece jenom v něčem pravdu?

Blíží se zavírací hodina a hospodský nás vyhání ven do tmy. Na potvrzení toho, že naše přátelství v žádném případě neutrpělo dnešními drobnými názorovými rozdíly, mi Dežo velkomyslně dovoluje uhradit útratu za nás oba a pak již klopýtáme do náruče starého Žižkova. Dežo s pevným rozhodnutím nebát se ani v budoucnu, já sice zcela bez ambicí, zato ale s lákavou vidinou svého vyhrátého pelechu ...